

Propaganda a zastrašování přinesly ovoce: Louny volili KSČ z 99,9%

Únorové obrázky z roku 1948 v Lounech

Počátek roku 1948 přinesl zostření politických bojů. KSČ byla velmi aktivní a čile organizovala náborové akce. Jen na Lounsku její činnost vynesla přes 2700 nových hlasů. Ostatní strany v tomto směru pokulhávaly. První únorový den se v kině Revoluce konala tajná schůze národních socialistů, vstup byl možný jen na legitimaci. Situace ve městě se přirostovala.

Navečer dne 21. února 1948 vznikl v Lounech okresní akční výbor Národní fronty. Krátce nato vznikaly další výbory v okolních obcích, spolicích a podnicích. Díky silné pozici komunistů a dobře připravené cestě k moci nebylo v Lounech místo pro odpor. Okamžitě začalo první kolo čistek. Z úředních a veřejných činitelů byli z vedoucích míst odstraněni ihned po převratu úředník ONV ing. Paar, ředitel Obchodní akademie Zdeněk Šmíd, ředitel hospodářského družstva A. Veselý, ředitel berního úřadu Štrýmpel, ředitel mlékárny Valenta, okresní školní inspektor P. Poch. Z míst na radnici byli neprodleně propuštěni Šerek, Brožek, Kříž a Šaloun. Kdo nebyl odsunut, byl přefázen na nevýznamné místo.

Po přijetí zprávy o jmenování nové vlády Klementa Gottwalda se uskutečnila ve středu večer 25. února 1948 v Lounech na náměstí velká manifestace, na níž promluvili předsedové akčních výborů K. Randák a F. Mayer.

Komunistický Průboj krátce po vytvoření nové vlády napsal: „My, občané Loun alounského okresu, shromáždili jsme se, abychom slavnostně slíbili věrnost milované Československé republice a jsme pevně odhodláni střežit její ideové demokratické zřízení, věrnost nové vládě Klementa Gottwalda a pevně odhodláni podporovat ji v úsilí pro blaho lidu...“ Pod tlakem situace se začaly dít i velké přesuny uvnitř politických stran. Velká část členů národních socialistů a lidovců přešla ke komunistům. Důvodů pro toto jednání bylo několik. Někteří zjistili zbytečnost svého boje a prostě se snažili splynout s davem, aby nebyli postiženi. Další přešli z vypočítavosti, aby

nepřišli o své pozice a narychlo si převlékli kabát.

Strany národně socialistické a lidová nebyly schopny ustavit Akční národní výbory a prakticky zanikly. Jedinou protiváhou, pokud tento termín krátce po únoru ještě můžeme použít, byli sociální demokraté. Sociální demokraté, kteří byli rozděleni na dvě křídla, prokomunistické a mayerovské, během krátké doby splynuli s komunisty. Stoupenčí sociálně demokratického funkcionáře Mayera byli z řad komunistů postupně vyloučeni. Tak nezbyla nedlouho po tzv. Vítězném únoru žádná síla, která by mohla narušit nové poměry. Nová cesta socialismu, vedoucí k diktatuře a době vlády z Kremlu byla nastolena a rozhodla o dni u nás na více jak čtyřicet let.

Přímým důsledkem Vítězného února bylo vyloučení všech členů ONV, kteří měli odmítavý postoj k lidové demokratickému řádu. V čele byl předseda K. Randák, I. místopředsedou B. Horák a II. místopředsedou K. Zörner. Stejně čistky proběhly i na radnici. Ve vedení města se definitivně usadili komunisté s neofresitelnou pozicí, doplněni pěti sociálními demokraty a zástupci organizací jako ROH, SČM a dalšími, které byly stejně v rukou komunistů, jen aby zakryli jednostrannou usurpaci moci. Rozdělení referátů dopadlo následovně. Komunisté získali odbory personální, stavební, sociální, hospodářský, bytový, bezpečnostní a kulturní, zbývající dva - finanční a živnostenský připadl levicově zaměřeným zástupcům sociálních demokratů.

Oslava 1. máje už byla jednotná. Zúčastnilo se zhruba 22 000 osob a celou slavnost podbar-

Dobová karikatura přibližuje politickou situaci: na zobáčkích kachen jsou uvedeny názvy stran, které zabíjely monopol KSČ.

vovala hudba a alegorické vozy. Hlavním řečníkem se stal František Vais z Kladna, který předal dr. Vladimíru Soukupovi Gottwaldovu vlajku pro nejlepší organizaci kladenského kraje. Třetí výročí oslav osvobození se změnilo v obrovskou manifestaci moci. Pochodovaly všechny ozbrojené útvary: posádka v plně zbrojené vozy, veškeré SNB a slavnostní defilé vojska před pplk. Raimanem. Poté se konala pietní vzpomínka na hřbitově u hrobu sovětských vojáků. Odpoledne bylo na náměstí slavnostně přečteno prohlášení nové ústavy.

Ještě v květnu byl Klement Gottwald jednohlasně prohlášen

čestným občanem města. Stalo se tak jen několik dní před volbami do Národního shromáždění. Volby v Lounech dopadly katastrofálně. Podle tisku obdržela Národní fronta z 8118 odevzdaných hlasů 8110, tj. celých 99,9%, čímž se Louny dostaly do pořadí v celých Čechách. Poděkování za průběh voleb v Lounech zaslal zvláštní vyhláškou ministr vnitra V. Nosek. Přestože výsledky byly zmanipulované, pravdou zůstává, že obyvatelé města odevzdali jen velmi málo bílých listků. Mohla za to také obrovská propaganda v kombinaci se zastrašováním.

O tom, co se dělo krátce po převratu, si povíme příště.

PhDr. Martin Vostřel

Pastva ovcí na Rané zachránila sysly

Přes padesát procent českých živočichů je ohroženo vyhynutím

Podle světových odborníků denně vymizí z naší planety jeden živočišný druh. Málodko si však uvědomuje, že se to týká i našeho území. Z všech živočichů, kteří se u nás vyskytují, a to včetně hmyzu, je vyhynutím ohroženo plných 52 %.

Moc nescházelo a učešnicovým příkladem mohl být i před padesáti lety vyhlášený zemědělský škůdce – syselec obecný. Jeho početnost byla v té době taková, že se hubil všemi dostupnými prostředky včetně trávením a plynováním nor. Dnes je v Čechách a na Moravě známých pouhých 37 lokalit s celkovým počtem méně než 3500 syslů, což je pouhý zlomek jeho původního stavu.

Pro mnohé čtenáře bude jistě překvapením, že syselec obecný (*Spermophilus citellus*) je jediným zástupcem zemních veverek v ČR. Jeho vzdálenými příbuznými jsou mediálně známí čipmankové (Čip a Deil) v USA a burundky v Rusku. Náš syselec obecný dosahuje délky až

230 mm a hmotnosti až 500 gramů. Patří mezi známé zimní spáče a některé samice začínají hibernovat již v průběhu srpna. Ze zimního spánku se probouzejí v březnu. Páří se v dubnu a květnu a za necelý měsíc rodí samice 5 – 11 mladých. Ti pak pohlavně dospívají po prvním zimování. Živí se rostlinnou potravou, semeny trav i kulturních rostlin včetně obilí. V přírodě se dožívají věku 5 let.

Na území okresu Louny býval syselec velmi hojný. Dosvědčuje to více než 30 lokalit známých z literatury. Ve skutečnosti jich bylo ještě více. O početnosti tohoto druhu dosvědčuje úlovek 864 syslů a 520 křečků polních v roce 1896 pouze v okolí Lenešic. Jeho životním prostředím bývala mís-

ta, o kterých se dalo předpokládat, že nebudou ve velkém zájmu lidí. Jednalo se převážně o pastviny, které se jinak nevyužívaly, meze a náspý kolem komunikací a železničních tratí, často kosené louky a podobná místa. Ve všech případech šlo o lokality s nízkým travním porostem, protože syselec je druh, který žije v koloniích a je závislý na vizuálním a akustickém kontaktu. Jakmile začne jeho stanoviště zarůstat vysokou travou a křovinami, syselec z takového místa vymizí. Pomineme-li občasnou predaci dravci a šelmami, stalo se toto postupně zarůstání, až na jedinou výjimku, hlavní příčinou vymizení syslů. Touto výjimkou je NPR Raná a sportovní letiště u Hrádku, kde sysle přežívají i nadále. Je to zároveň jediná lokalita tohoto druhu v celém Ústeckém kraji.

Ještě v době, kdy se na Rané konaly terénní motocyklové závody, byla vitální kolonie v místech, kde se parkovalo a občas i stanovalo. Syslům zde vyhovovala sešlapaná tráva a ani jim nevadila častá přítomnost lidí. To, že kolonie v těchto místech zanikla, lze paradoxně zčásti přičíst ochranářům, kteří se snažili, aby se zde motocyklové závody nekonaly.

Zhruba od roku 1980 se pak zbylá kolonie rozkládala podél cesty na jihozápadních úpatí kopce, z části ve vojtěškovém poli a u sportovního letiště. Celkově šlo asi o 100 jedinců. Postupně však opět místy začalo zarůstání vysokou travou a křovinami. Hlavním důvodem této sukcese byla okolnost, že se zde

dlouhodobě neprováděla žádná pastva, ani kosení trávy. Sysly proto přežívali pouze u letiště na Hrádku a několik nor objevila i K. Tošnerová a V. Krátká pod vrcholem kopce.

Náštesti se opět začalo s pastvou ovcí a sysly se začali opět šířit. Dnes se jedná o poměrně velkou kolonii čítající okolo 300 jedinců a lze předpokládat, že se stavy tohoto druhu za příhodných podmínek budou i nadále zvyšovat. Už dnes se totiž jedná o třetí největší kolonii u nás. A stačilo přitom málo. Zavést opětovně pastvu ovcí. Dá se tak ušetřit mnoho peněz, které se dnes vynakládají na výzkum, monitoring, umělý chov a větší nou neúspěšné zpětné vypouštění, různé granty.

Ubývání syslů nebylo zaznamenáno pouze u nás. Jeho ochranou se zabývají i na Slovensku, Rakousku a v Maďarsku. U nás je syselec chráněn již od roku 1979 Bernskou úmlouvou. Je chráněn i zákonem o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 S. a je uveden jako kriticky ohrožený druh i v Červené knize ohrožených druhů rostlin a živočichů. Územím s výskytem tohoto druhu je věnována pozornost i ve Směrnicih NATURA.

Protože lokalita Raná – Hrádek byla zařazena mezi evropsky významné lokality, bude zde účinnost ochrany každoročně sledována. Jedná se nejenom o možné opětovné zarůstání vysokou travou a křovinami, ale i o možnou predaci výrem velkým a liškou obecnou, jejichž stavy jsou zde vyšší, než je žádoucí.

Herbert Tichý

rok na zahradě

■ Připravuje Specializovaná prodejna Zahradkář v České ulici 167 Louny

Založení trávníku

Důležitá je volba stanoviště

Toužíme-li po pěkném trávníku, musíme v první řadě zvolit vhodné stanoviště. Trávníky sice nemají vyhraněné nároky na půdu, nejlépe však prospívají na středních až středně těžkých půdách. Jestliže chceme trávník na písčitém pozemku, je vhodné do půdy dodat jílovité minerály (jinak bude vysychat) a naopak do velmi těžké půdy přimíchat písek (abychom nemuseli bojovat s mechy a chorobami z nedostatku vzduchu v půdě).

Důležitá je i úprava pH na hodnotu 6 – 6,5. Pokud je pH nižší, je vhodné před založením porostu zapravit dolomitický vápencem, kterým půdu obohatíme nejen o vápník, ale i o hořčík. Hořčík je součástí chlorofylu a ovlivní tedy výšku trávníku. S dolomitickým vápencem je možné zapravit zároveň fosforečná a draselná hnojiva. Pozdější povrchová aplikace totiž negativně ovlivňuje klíčivost semen. Důležité je i odstranění vytrvalých plevelů, jako je pýr nebo bršlice, protože jejich pozdější likvidace je velice obtížná.

Jak správně vyséváme

Vlastní výsev provádíme v dávkě asi 20 g na 1 m² a semena „zasekáme“ hráběmi mírně pod povrch, případně lehce přehrabeme povrchovou vrstvu nebo rozhodíme jemně prosátou zeminu ve vrstvě asi 0,5 – 1 cm. Následuje utužení povrchu (prkénka na boty nebo válec), aby se přerušila kapilární vzlinavost půdy a pozemek tak rychle nevysychal. A nastává okamžik, v němž se nejčastěji dělá chyba. Výsevem práce nekončí – právě naopak. Trávník je třeba zavlažit, a to velice opatrně, aby se semena z půdy nevyplavila. Jakmile se jednou semena dostanou do vlhka a začnou klíčit, je třeba celý pozemek neustále udržovat rovnoměrně vlhký. Vrchní vrstva, v níž jsou semena zaseta, rychle proschne, a jakmile jednou klíčící semeno zaschlo, už znovu nenaklíčí! Musíme tedy zavlažovat pravidelně a po celou dobu vzcházení. První trávy se objeví podle teploty za 7 – 10 dní (jílky), ale osivo je složeno z různých druhů. Musíme respektovat i potřebu vláhy pro nejpomaleji klíčící travní druhy (lipnice a některé kostřavy), kterým to trvá 3 až 4 týdny.

Proč se travní směsi míchají z různých druhů trav? Především pro zlepšení regenerační schopnosti po zátěži (sešlapu), rychlému nástupu vegetace po

zimě, vzrůstovým vlastnostem atd. Náš trh je sice zásoben velkým množstvím směsí, zahradkáři se v nich však nemusí orientovat. Navíc jsou často ovlivněni reklamou, lákavým obalem a někdy i klamavým názvem. Mnoho travních směsí obsahuje např. jednoleté druhy trav, které po roce ukončí vegetaci – jsou lacinější, ale následující rok je o ně trávník chudší.

Největší problém - mech

Nejběžnějším problémem je zarůstání trávníku mechem. To může mít řadu příčin. Nejčastěji jde o nedostatečné provzdušnění půdy i porostu, zanedbanou výživu, nevhodně zvolený travní druh, stinnou polohu, velmi nízké sečení trávníku, napadení chorobami či škůdci, extrémně vysokou nebo nízkou hodnotu pH či poškození následkem zaplevelení.

V Čechách se běžně vyskytuje asi stovka druhů mechů s velmi odlišnými nároky na světlo, výživu, půdu, pH. Mech patří mezi pionýrské rostliny, které se spokojí s málem a prosperuje i tam, kde jiné rostliny neobstojí.

Nejčastější příčina usazování mechů

Pokud vytvoří konkurenční prostředí travinám, které jsou daleko náročnější na kvalitu a obsah živin v půdě, dojde k ústupu travního porostu. Vše je navíc podpořeno častým sekáním, které je nutné, ale ke tvorbě stále nové travní hmoty je potřeba velké množství živin, jež jsou z půdy odčerpávány.

Špatně živěná tráva v konkurenci nenáročného mechu neobstojí. Někteří zahradkáři v představě, že mech je projevem kyselosti, trávník povápní. Vápenec krátkodobě uvolní i z poměrně chudé půdy poslední zbytek živin, ale stav se ještě zhorší, neboť, jak praví staré zahradkářské pravidlo: „vápno obohacuje otce, ale okrádá syny“. Navíc je mnoho mechů vápnomilných, které vápnem jen přihnoujíme. Vápenec do trávníku patří, ale až po přeměření kyselosti – optimální by měla být 6 – 6,5.

Odstranění mechu z trávníku tedy není zdaleka jednoduchou záležitostí. Vlastní likvidaci lze provést za použití síranu železnatého (zelená skalice), ale hned poté je třeba odstranit příčinu, proč se mech usazoval – nejčastěji trávník přihnoují a provzdušnit.

S přáním mnoha pěstitelských úspěchů

Otakar Parma ml.

Dříve běžný polní škůdce, nyní vzácný syselec obecný.

Blanka ve finále... V sobotu 31. května proběhne finále soutěže Dívka roku 2008. Svěželzko v ohni má i náš okres. Členka Tanečního klubu Luna Blanka Skálová (na snímku vlevo, vedle její taneřky Káta Šišáková) po 3. místě v Žatci a po vítězství v Plzni postoupila do Jičína, kde bude soupeřit o titul s dalšími jedenácti finalistkami z celé republiky. Pokud chcete Blanku podpořit jejím zápolení, můžete to učinit hned několika způsoby: poslat SMS na číslo 736 30 40 30 s textem REP 0522 35 BLANKA SKALOVA (pozor na mezery a na záměnu nuly písmenem O); poslat e-mail s jménem Blanka Skálová na adresu jicinsky@denik.cz; hlasovat přímo na webových stránkách (<http://jicinsky.denik.cz/kultura>), kde také naleznete fotogalerii a další zprávy o soutěži. Pozor ale, hlasování končí v pátek 30. května v 10 hodin. (jj)